www.manas.edu.kg

КЫРГЫЗ-ТҮРК "МАНАС" УНИВЕРСИТЕТИ
Гуманитардык факультети
Философия Бөлүмү
Курстун программасы

Курстун коду	Курстун аты (Кыргызча)	Курстун аты (Түркчө)	Семестр	Апталык саат	Кредит	ЕКТС
FLS-105	МИФОЛОГИЯ	MİTOLOJİ	1	2 + 0	2	4

Курстун деңгээли	Бакалавр
Курстун түрү	Талаптуу
Координатор	Проф.Др. Вефа ТАШДЕЛЕН
Курстун мугалими	Проф.Др. Вефа ТАШДЕЛЕН
Курстун тили	Түркчө
Жардамчылар	Dr. Abdiraşit Babataev
Аудитория	421
Курстун максаты	İnsanın evren, tanrı ve kendisi hakkındaki sorularını cevaplama sürecinde mitolojinin yeri nedir? Bir zamanlar insanlar evrenin yaratılışı, insanın yeryüzündeki varlığı, hayat ve ölüm sorularına nasıl cevaplamıştır, ne tür bir zihinsel tutumla cevaplamıştır? Mitos ve felsefe, mitos ve din arasında nasıl bir ilişki ve benzerlik vardır? Günümüzde mitolojinin anlamı nedir? “Yaşayan mitoloji” kavramından ne anlamak gerekir? Mitolojinin felsefede, psikolojide, edebiyat ve sanatta nasıl bir işlevi varır? Bu ve benzeri soruların cevaplanmasını amaçlayan ders mitos, epos, logos kavramları çerçevesinde insan zihninin mitos’tan felsefeye ve bilimsel düşünceye doğru evriliş sürecini açıklamayı amaçlar; günümüz bilim, sanat ve felsefesinde mitolojinin yeri nedir, sorusuna cevap arar. Dünya mitolojisinden örneklerin de işlendiği derste, “yaşayan mitos” kavramından hareketle, sadece kökene ilişkin soruların cevaplanmasında değil, etnik yapıların oluşumunda, ahlaksal modellerin ortaya çıkmasında mitosların önemine değinilir. Bu çerçevede her toplumun ve her milletin bir mitolojisi olduğu, toplumların ve ulusların ruhunun mitolojide saklı olduğu düşüncesine yer verilir. Bu çerçevede dünyanın önemli mitolojilerinden söz edilir; Sümer Mitolojisi, Hint Mitolojisi, Çin Mitolojisi, Türk Mitolojisi, Yunan mitolojisi gibi mitolojik anlatılar ele alınır. Bir bütün olarak bakıldığında mitolojinin insan dünyasındaki yeri nedir, sorusuna cevap arar.

Колдонулуучу адабияттар

	Колдонулуучу адабияттар	Адабияттын түрү
1	Бөкөшов Ж. Кыргыз философиясы. – Бишкек: Бийиктик, 2013.	Китеп
2	Байбосунов, Али Аскар. Донаучные представления кыргызов о природе и обществе. – Бишкек: Акыл, 2010; Акматова, Назгуль Сапарбекова. Экологическое сознание древних кыргызов .- Бишкек, 2011	Китеп
3	Леви-Брюль Л. Первобытное мышление // Сверхъестественное в первобытном мышлении. М., 1994;	Макала
4	Имель Молдобаев. Эпос Манас – историко-этнографический источник кыргызов. – Б., 1996; Үмүт Асанова. Философия образования. – Б.: Илим, 2001; Амантур Акматалиев. Ата салты, эне адеби.- Б., 1992; Амантур Акматалиев. Кыргыздын Көөнөрбөс өнөрү. – Б., 1997.	Китеп
5	1. Аалиева Г., Аалиева Н. К., Аалиева Ш. К. Манасоведение. – Бишкек, 2014	Китеп
6	2. Аалиева Г., Аалиева Н. К., Аалиева Ш. К. Философиянын тарыхы. – Бишкек, 2008.	Китеп
7	3. Аалиева Г., Аалиева Н. К., Аалиева Ш. К. Философиянын тарыхы. Биринчи бөлүм. Байыркы философия. – Бишкек, 2004.	Китеп
8	4. Аюпов Н. Г. Тенгрианство как открытое мировоззрение. - Алматы: КазНПУ имени Абая: Издательство «КИЕ», 2012.	Китеп
9	5. Безертинов Р. Н. Тенгрианство - религия тюрков и монголов: Научно-популярное издание. 2-изд., доп. - Н. Челны: Аяз, 2000, Казань: Слово, 2004.	Китеп
10	6. Бромлей Ю. В. Очерки теории этноса. - М: Наука, 1983	Китеп
11	7. Вейман Р. История литературы и мифология. - М., Наука, 1975	Китеп
12	8. Герои Эллады / Сост. Смирнова В. - Москва: Детская литература, 1998.	Китеп
13	9. Гребенникова Н. С. Вселенная мифа: учебное пособие. - Горно-Алтайск, 2004.	Китеп
14	10. Гуревич А. Я. Эдда и сага. - М.: Наука, 1979	Китеп

Колдонулуучу адабияттар		
15	11. Гусев В. Е. Эстетика фольклора. - Л., 1967	Китеп
16	12. Донни Амброджо. У истоков христианства (От зарождения до Юстиниана). - М.: Политиздат, 1979	Китеп
17	13. Зубов А.Б. История религии. Книга 1. Доисторические и внеисторические религии -. М., «Планета детей», 1997.	Китеп
18	14. Ибраимов К. Б. Философско-познавательные измерения мифологического сознания в контексте современной социальной мысли (по творчеству Ч. Айтматова). – Бишкек: Дис. ... канд. филос. наук, 2000	Басылма
19	15. Календарные обычаи и обряды в странах зарубежной Европы. - М.: Наука, 1983	Китеп
20	16. Клочков И. С. Духовная культура Вавилонии: человек, судьба, время. - М.: Наука, 1983	Китеп
21	17. Кокумбаева Б. Д. Культурология тенгрианского искусства: учебное пособие. - Павлодар: Научно-издательский центр ПГПИ, 2012.	Китеп
22	18. Кулешова О. В. Древнегреческая мифология и религия. - Москва: СПб, 2003.	Китеп
23	19. Кун Н. А. Легенды и мифы Древней Греции. - М., 1980	Китеп
24	20. Кун Н. А. Мифы и легенды древней Греции и древнего Рима.- Москва, 2001.	Китеп
25	21. Лихачев Д. С. История древнерусской литературы. - М., 1967	Китеп
26	22. Мелетинский Е. М. Поэтика мифа. - М., Наука, 1976	Китеп
27	23. Мифы Древней Греции / Грейвс Р. - Москва, 2005.	Китеп
28	24. Муравьева Т. В. Сто великих мифов и легенд. - М.: Вече, 2009	Китеп
29	25. Нейхардт А. А. Легенды и сказания Древней Греции и Древнего Рима. - Москва, 2001.	Китеп
30	26. Немировский А. И. Мифы и легенды народов мира. Древняя Греция. - Москва, 2006.	Китеп
31	27. Немировский А. И. Мифы и легенды народов мира. Ранняя Италия и Рим. - Москва, 2006.	Китеп
32	28. Никонов А. Ю. Алтун Битиг. Тенгрианство. - Алматы: Издательский дом «Жибек жолы», 2000.	Китеп
33	29. Поэзия и проза Древнего Востока. - Серия БВЛ. - М.: Художественная литература, 1973	Китеп
34	30. Пьер Монтэ Египет Рамзесов. Пер. с французского. - М.: Наука, 1989.	Китеп
35	31. Рассказы начальной русской летописи. - М.: Детская литература, 1964	Китеп
36	32. Реддис Б. Кто есть кто в античном мире? - Москва, 1993.	Китеп
37	33. Семенова М. Поединок со змеем. - Спб, Азбука-Терра, 1996.	Китеп
38	34. Темкин Э. Н., Эрман В. Г. Мифы Древней Индии. - М.: Наука, 1982	Китеп
39	35. Токарев С. А. Религия в истории народов мира. - М., 1976	Китеп
40	36. Тахо-Годи А. Греческая мифология.- СПб., 2004.	Китеп
41	37. Уоллис Бадж. Жители долины Нила. - М.: Центрполиграф, 2009	Китеп
42	38. Фрезер Д. Д. Фольклор в Ветхом Завете. - М.: Политиздат, 1989	Китеп
43	39. Халипаева И. А. Мифология и тенгрианская религия древних тюрков // Научный вестник столицы. - 2012. - № 10-11.	Макала
44	40. Цыб А. В. Античная мифология. - Москва, 2005.	Китеп
45	41. Юань Кэ. Мифы Древнего Китая. - М., Наука, 1987	Китеп
46	42. Юдовихин П. А. Мировая художественная культура. От истоков до XVII века. В лекциях, беседах, рассказах. - М.: Новая школа, 1996	Китеп
47	43. Bruno J. Richtsfeld Rezente ostmongolische Schöpfungs-, Ursprungs- und Weltkatastrophenerzählungen und ihre innerasiatischen Motiv- und Sujetparallelen // Münchner Beiträge zur Völkerkunde. Jahrbuch des Staatlichen Museums für Völkerkunde München. - 2	Макала
48	44. www. a-nomalia.narod.ru Искусство и культура. Античная мифология.	Сайт
49	45. www.godsbay.ru Греческая и римская мифология.	Сайт
50	46. www.mify.org. Мифологический словарь.	Китеп
51	47. www.mify.org/kun.shtml. Тексты Куна Н.А. “Легенды и мифы Древней Греции”	Сайт
52	48. www.mythology.sgu.ru Античная мифология.	Сайт
53	49. www.smalibay.ru Мифология древнего мира.	Сайт
54	50. www.refak.ru Античная мифология.	Сайт

Жетишилчү жыйынтыктар	
1	СТУДЕНТ БИЛҮҮСҮ КЕРЕК: • Кеп өнөрүнүн образдуу табиятын; • Негизги теориялык, адабий, тарыхый жана философиялык түшүнүктөрү; • Сунуш кылынган мифологиялык материалдардын мазмунун билүү; • Тарыхый-адабий процесстердин негизги мыйзам ченемдүүлүктөрүн; • Сунуш кылынган мифологиялык материалдардагы каарманды, сюжетти, композицияны түшүнүү; • Чыгармачылыгында мифологиялык мотивдер үстөмдүк кылган жазуучулар менен философтордун жашоосу менен чыгармачыл жолундагы урунттуу учурларды билүү. СТУДЕНТ КЫЛА БИЛҮҮСҮ КЕРЕК: • Мифологиянын, мифологиялык мотивдер кездешкен адабий жана философиялык чыгармалардын мазмунун же андан фрагментти адабий тилде көркөм айтып берүү; • Мифологиялардын адабий жана философиялык чыгармалардын тигил же бул жанрга же дүйнө таанымдык принципке таандык экенин аныктай билүү; • Өз алдынча окуган чыгармаларга оозеки же жазуу түрүндө пикир билдире билүү; • Берилген суроолорго жазуу жана оозеки түрүндө кеңири пикир билдире билүү. СТУДЕНТ КОЛДОНО БИЛҮҮСҮ КЕРЕК: • Автордук позицияны аныктай билүү; • Окулган чыгармага карата өздүк мамиле менен позицияны билдире билүү; • Окулган чыгармалар боюнча диалогдор менен дебаттарга катышууга билүү; • Башканын пикирин сыйлай билүү менен катар эле өздүк пикирди да аргументтештире билүү; • Илимий адабият менен өз алдынча иштегенди билүү.

Курстун планы	
Апта	**Темасы**
1. Апта	МИФОЛОГИЯ КУРСУНА КИРИШҮҮ. 1. «Миф» түшүнүгүнүн аныктамасы. 2. «ЖОМОК», «САГА», «УЛАМЫШ», «МИФ» түшүнүктөрү: жалпылык жана өзгөчөлүк. 3. Алардын дүйнө таанымдык жана тарбиялык пландагы негизги функциялары.
2. Апта	МИФ ЖАНА БАЕО ДИНИЙ ИШЕНИМДЕР. 1. Мифологиядагы диний компоненттер. 2. Кудай жана кудайлар, диний сезим, диний аракеттер, диний тажрыйбаны муундан муунга берүү тууралуу түшүнүмдөр. 3. ТОТЕМИЗМ, ФЕТИШИЗМ, АНИМИЗМ, МАГИЯ, ШАМАНИЗМ жана ПОЛИТЕИЗМ сыяктуу байыркы баео диний түшүнүмдөр жана мифологиянын өз ара байланышы.
3. Апта	БАЙЫРКЫ ЧЫГЫШ МИФОЛОГИЯСЫНДАГЫ КУДАЙЛАР ПАНТЕОНУ. 1. Египеттик мифологиядагы КУДАЙЛАР ПАНТЕОНУ. 2. Индиялык мифологиядагы КУДАЙЛАР ПАНТЕОНУ. 3. «ЭНУМА ЭЛИШ» жана «ГИЛЬГАМЕШ ТУУРАЛУУ ЭПОС» деп аталган мифтер аркылуу байыркы шумерлердин, аккаддыктардын, Вавилон падышачылыгынын жашоочуларынын диний өзгөчөлүктөрүнө токтолуу. Вавилон гүлдөп турган маалдагы МЕСОПОТАМИЯЛЫК КУДАЙЛАРДЫН ПАНТЕОНУНА жалпы обзор. 4. Түрк тектүү жана түрк тилдүү элдердин ТЕҢИРЧИЛИК ИШЕНИМИ менен байланышкан КУДАЙЛАР ПАНТЕОНУ: Кудай, Кудурет, Кут, Теңир, Умай-Эне, Эрлик хан ж.б. тууралуу мифтерине жалпы обзор.
4. Апта	БАЙЫРКЫ БАТЫШ МИФОЛОГИЯСЫНДАГЫ КУДАЙЛАР ПАНТЕОНУ. 1. Байыркы гректердин НЕГИЗГИ КУДАЙЛАРЫ жана МИФОЛОГИЯЛЫК БААТЫРЛАРЫ 2. Байыркы римдиктердин ПОЛИТЕИСТТИК МИФТЕРИ жана КУДАЙЛАР ПАНТЕОНУ. 3. Байыркы славяндардын КУДАЙЛАР ПАНТЕОНУ.
5. Апта	АВРААМДЫК ДИНДЕРДЕГИ МИФОЛОГИЯ. 1. Авраамдык (ибрагимдик) диндер болуп саналган ЕВРЕЙЛЕРДИН ИУДАИЗМИ, ХРИСТИАНЧЫЛЫК жана ИСЛАМ тууралуу жалпы маалымат. 2. «МОНОТЕИЗМ» түшүнүгү. БИБЛИЯ менен КУРАНДАГЫ МИФТЕРДИН артыкчылыктары.
6. Апта	БАЙЫРКЫ ЧЫГЫШТЫН ТАБИГЫЙ КУБУЛУШТАР ТУУРАЛУУ ДҮЙНӨ ТААНЫМДЫК МИФТЕРИ. 1. Байыркы египеттиктердин «ДҮЙНӨ МЕНЕН АДАМДЫН ПАЙДА БОЛУШУ (ЖАРАЛЫШЫ)» тууралуу мифинин мемфистик, гермополдук, гелиополдук деп аталган 3 версиясы, 2. Египеттиктердин «ОСИРИС ЖАНА ИСИДА» мифи 3. Байыркы түрк тектүү жана түрк тилдүү элдердин ТЕҢИРЧИЛИК ИШЕНИМИ менен байланышкан мифтери 4. Кыргыздардын КОСМОЛОГИЯЛЫК жана КОСМОГОНИЯЛЫК МИФТЕРИ.
7. Апта	БАЙЫРКЫ БАТЫШТЫН ТАБИГЫЙ КУБУЛУШТАР ТУУРАЛУУ ДҮЙНӨ ТААНЫМДЫК МИФТЕРИ. 1. Байыркы гректердин КОСМОЛОГИЯЛЫК жана КОСМОГОНИЯЛЫК МИФТЕРИ. 2. Байыркы римдиктердин КОСМОЛОГИЯЛЫК жана КОСМОГОНИЯЛЫК МИФТЕРИ.
8. Апта	Ара сынак.
9. Апта	АВРААМДЫК ДИНДЕРДЕГИ ТАБИГЫЙ КУБУЛУШТАР ТУУРАЛУУ ДҮЙНӨ ТААНЫМДЫК МИФТЕР 1. КРЕАЦИОНИЗМ ПРИНЦИБИ - дүйнө менен адамдын пайда болушу (жаралышы), табигый кубулуштардын себептери, маданий кубулуштар менен технологиялардын кудайлар менен баатырлардын ишмердигине байланыштуу жаралышы тууралуу мифтер. ЭСХАТОЛОГИЯ ПРИНЦИБИ - тиги дүйнө жана акыр заман тууралуу мифтер.
10. Апта	БАЙЫРКЫ ЧЫГЫШТЫН ТАГДЫР ТУУРАЛУУ ФАТАЛИСТТИК МИФТЕРИ. 1. ФАТАЛИЗМ түшүнүгү. 2. Байыркы шумерлердин «Гильгамеш Тирүүлөр өлкөсүндө» мифиндеги НАМ – тагдыр жана НАМ-ДУ – жакшы тагдыр тууралуу түшүнүмдөрү. 3. Байыркы египеттиктердин ШАИ – тагдыр түшүнүгү. 4. Байыркы индустардын КАРМА – тагдыр, САНСАРА – чексиз кайра төрөлүү жана РИТА – Аалам мыйзамы түшүнүгү. 5. Байыркы кытайлардын ТАГДЫР тууралуу мифтери менен окуулары. 6. Кыргыздардын ТАГДЫР, ЖАЗМЫШ, БУЙРУК, БАКЫТ жана ТААЛАЙ тууралуу түшүнүмдөрү.

Курстун планы	
11. Апта	ТАГДЫРДЫ 3 ЭЖЕ-СИҢДИ СЫМАЛ ЭЛЕСТЕТКЕН БАЙЫРКЫ БАТЫШТЫН ФАТАЛИСТТИК МИФТЕРИ 1. Скандинавиялыктардын УРД (тагдыр), ВЕРДАНДИ (калыптануу) жана СКУЛЬД (парз) аттуу 3 НОРНА тууралуу мифтери. 2. Славяндардын МАКОШЬ (тагдыр), ДОЛЯ (таалай) жана НЕДОЛЯ (таалайсыздык) сымал ар бир адамдын тагдыр жибине ийик ийриген 3 кудай айым тууралуу мифтери. 3. Гректердин КЛОТО (тагдырдын жибин ийрет), ЛАХЕСИС (тагдыр ийриген жиптин узундугун ченейт) жана АТРОПОС (тагдырдын ийрилген жибин каалаган учурда кесип салат) аттуу 3 МОЙРА деп аталан кудай айымдар; ошондой эле АНАНКА (зарылдык), ДИКЕ (адилеттик, калыстык), ТЮХЕ (сокур кокустук) жана таалайы тайкы ЭДИП ПАДЫША тууралуу мифтери. 4. Римдиктердин НОНА (адам тагдырын ийрет), ДЕЦИМА (төрөлгөн наристеге колдоочулук кылат) жана МОРТА (ар бир адамга ажал тартуулайт) аттуу 3 ПАРКИ деген кудай айымдар жана ФОРТУНА (сокур кокустук) тууралуу мифтери.
12. Апта	АВРААМДЫК ДИНДЕРДЕГИ ПРОВИДЕНЦИАЛИЗМ МЕНЕН БАЙЛАНЫШКАН МИФТЕР 1. ПРОВИДЕНЦИАЛИЗМ түшүнүгү. 2. Библия менен Курандагы тарыхтын жүрүшү жана тарыхый процесстер тууралуу мифологиялык сюжеттер менен мотивдер.
13. Апта	СОЦИАЛДЫК КУБУЛУШТАР ТУУРАЛУУ МИФТЕР. 1. Байыркы Чыгыштын адам менен коомдун, этнос менен элдин, мамлекет менен укуктун, саясат менен маданияттын келип чыгышы тууралуу мифтери. 2. Байыркы Батыштын адам менен коомдун, этнос менен элдин, мамлекет менен укуктун, саясат менен маданияттын келип чыгышы тууралуу мифтери.
14. Апта	МАДАНИЙ КУБУЛУШТАР ТУУРАЛУУ МИФТЕР. 1. Байыркы Чыгыштын тил менен каада-салттын, мыйзамдар менен ырым-жырымдардын келип чыгышы тууралуу мифтери. 2. Байыркы Батыштын тил менен каада-салттын, мыйзамдар менен ырым-жырымдардын келип чыгышы тууралуу мифтери.
15. Апта	МИФОЛОГИЯНЫН АДАБИЯТ МЕНЕН ФИЛОСОФИЯДАН, ИСКУССТВО МЕНЕН МАДАНИЯТТАН АЛГАН ОРДУ. 1. Мифология жана адабият. 2. Мифология жана философия. 3. Мифология жана искусство. 4. Мифология жана маданият.
16. Апта	Финалдык экзаменди өткөзүү.

Баалоо			
Баалоо каражаты	**Саны (даана)**	**Үлүшү (%)**	**Жалпы үлүшү**
Арасынак	1	40	**40**
Финал сынагы	1	60	**60**